

## Jeřáb bezdězský

*Sorbus pauca* M. Lepší et P. Lepší

Stupeň ohrožení: C1

### POPIS

Keře vysoké do 4 m, kůra stromů je šedá, s roztroušenými lenticelami. Listová čepel drobná, zpravidla 7-7,6 cm dlouhá a 4,5-5 cm široká, nejširší v horní třetině (až téměř polovině), s podlouhle vejčitým (obvejčitým až eliptickým) obrysem, s laloky nepravidelně vyvinutými a mělkými, avšak dobře patrnými, zaokrouhlenými (tupými). Báze čepele klínovitá a částečně pilovitá, vrchol čepele více nebo méně špičatý až zašpičatělý. Čepel je na líci tmavě zeleně zbarvená lysá, na rubu šedozelená a plstnatá, zvlněná na okraji. Plody středně velké, 1,1-1,3 cm dlouhé a 1,2-1,4 cm široké, za zralosti červené, řídce plstnaté až pýřité, matné, s roztroušenými lenticelami. Kvete v květnu.

Na Velkém a Malém Bezdězu hrozí záměna pouze s druhem *S. danubialis*, se kterým roste společně na některých lokalitách. Má listy širší, kosočtverečné až zaokrouhleně kosočtverečné, okraj listu je zastříhovaně dvojité pilovitý až mělce laločnatý. Důležitým znakem je tvar laloku (či hlavního zubu), který je špičatý.

### EKOLOGICKÉ NÁROKY

Jedná se o hybridogenní apomiktický tetraploidní druh ( $2n = 4x = 68$ ) z okruhu *Sorbus hybrida* agg., do nějž jsou řazeni potomci křížení *S. aria* agg. a *S. aucuparia*. Jeřáb bezdězský zřejmě vznikl zpětným křížením hybrida *S. aucuparia* × *S. danubialis* s druhem *S. danubialis*.

Vyhledává vysychavá skalnatá stanoviště, často na méně přístupných místech, na výchozech skal, ve skalních stěnách nebo pod stěnami, v horních částech skalnatých hřebínků. Roste ve skalní vegetaci s kostřavou sivou (*Alyssso-Festucion pallentis*), ve vysokých mezofilních a xerofilních křovinách (*Berberidion vulgaris*) a v borech (*Festuco-Pinion sylvestris*). Na obou lokalitách se vyskytuje společně s oběma rodičovskými druhy. Dle lesnické klasifikace se jedná o soubory lesních typů 3Z a 4Z.

### ROZŠÍŘENÍ

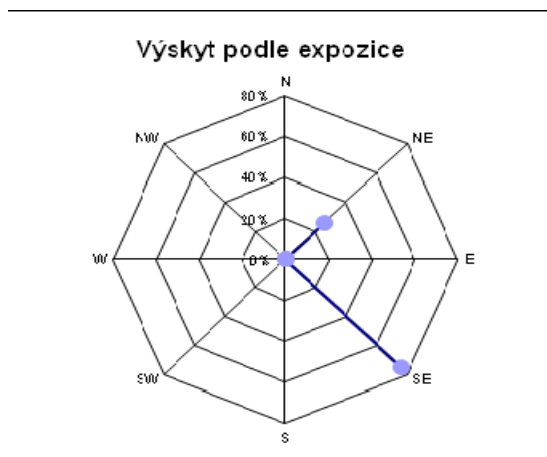
Endemit NPR Velký a Malý Bezděz, resp. vrchů Velký Bezděz (605 m) a Malý Bezděz (577 m), kde roste zpravidla v nejvyšších polohách, ale i níže pod skalními stěnami v rozpětí nadmořských výšek 440-580 m. Evidován je dosud v počtu 14 dospělých jedinců na dvou mikrolokalitách: na skalním hřebínku při severovýchodním okraji zříceniny Bezděz (vrchu Velký Bezděz) a na jižním svahu vrchu Malý Bezděz, resp. na jihovýchodně orientované skalní stěně, při jejím úpatí a v menší míře také na hřebínku pod hlavním vrcholem. Náleží tedy do fytogeografického okresu Ralsko-bezdězská tabule, mírně teplé klimatické oblasti.

### PŘÍČINY OHROŽENÍ

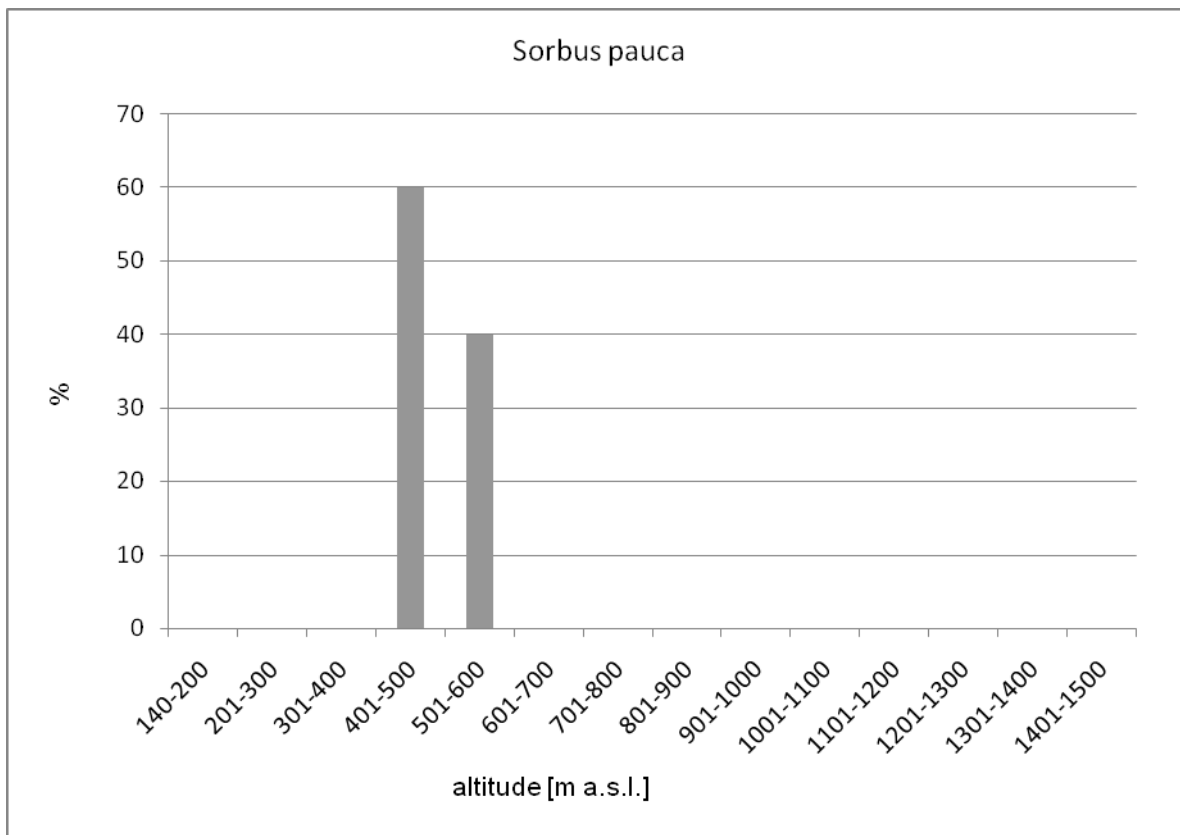
Vzhledem k výskytu pouze 14 plodných jedinců je zařazen do kategorie C1.

## SEZNAM LITERATURY

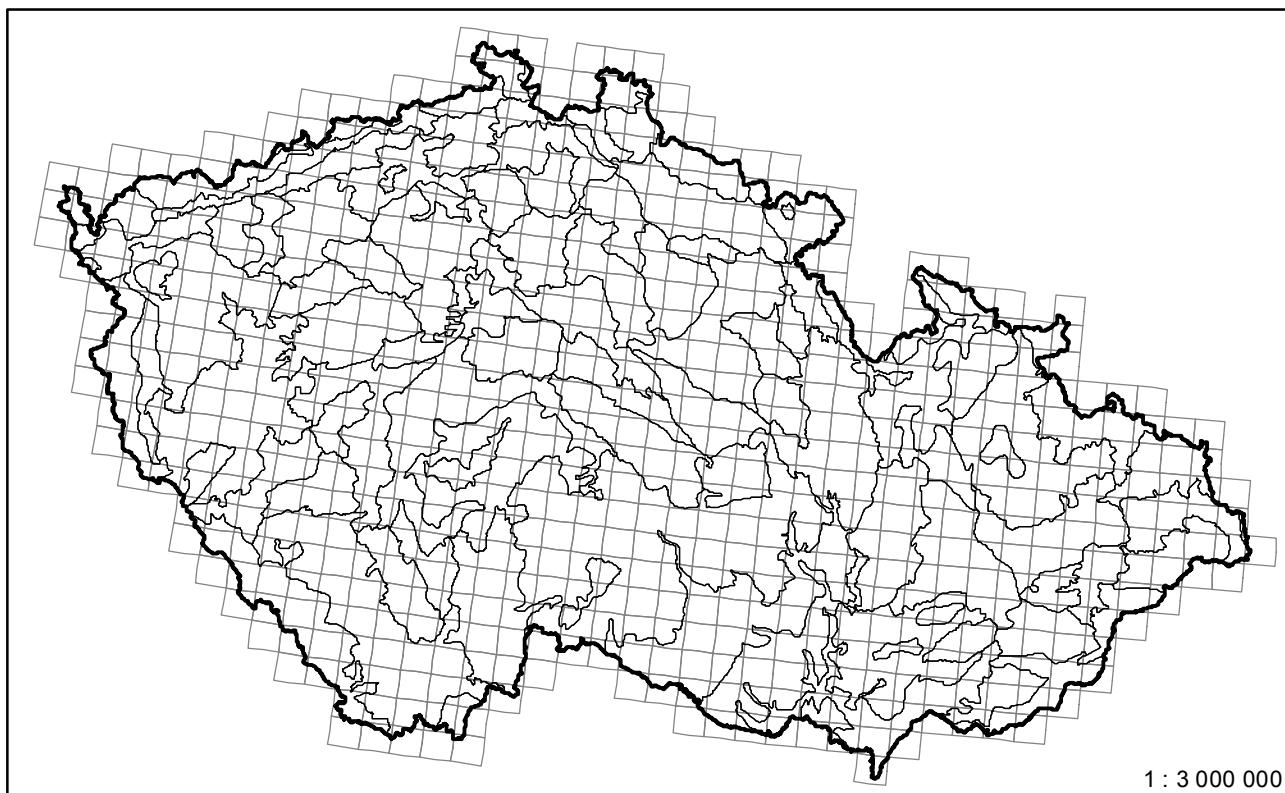
LEPŠÍ M., LEPŠÍ P., SÁDLO J., KOUTECKÝ P., VÍT P., PETŘÍK P., 2013. *Sorbus pauca* species nova, the first endemic species of the *Sorbus hybrida* group for the Czech Republic. Preslia 85: 63–80.



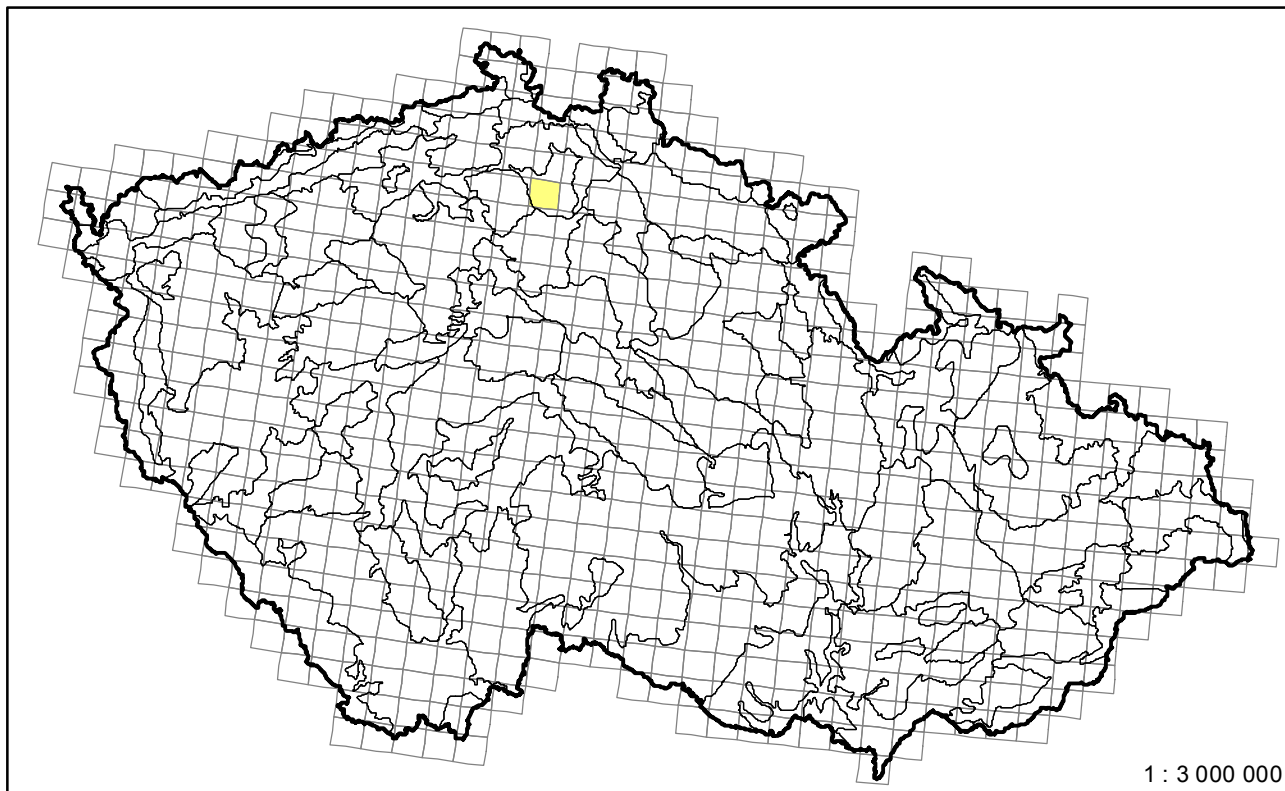
## Výskyt podle nadmořské výšky



Výskyt do roku 2000



Výskyt po roce 2001



počet lokalit  2